

Velja po pošti:
za celo leto naprej . . . K 50.—
za en mesec . . . . . K 4.50
za Nemčijo celoletno . . . K 55.—
za ostalo inozemstvo . . . K 60.—

V Ljubljani na dom
za celo leto naprej . . . K 48.—
za en mesec . . . . . K 4.—
V pravi prejemni mesečno . . . 3.50

Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . K 10.—
za Nemčijo celoletno . . . K 12.—
za ostalo inozemstvo . . . K 15.—

SLOVENEČ

Inserati:
Enostolpna petlitrata (59 mm široka in 3 mm visoka ali sje prostor)
za enkrat . . . . . po 50 v
za dva- in večkrat 45
pri večjih naročitih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:
Enostolpna petlitrata 8 1/2
Izhaja vsak dan izvenredno obdelje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisni se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi.

Ob obletnici Krekove smrti.

Čeprav vse razpada, ena misel ostane vedno, ki bo mogla iznova organizirati človeštvo, misel namreč, da smo »Očeta enega sinovi, ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi.« To resnico je oznanil božji Održenik na zemlji. Na temelju te resnice . . . so se organizirale krščanske države; v njih pa so začeli organizirati narode, stanov in rodbin. Vsak teh organizmov je bil zase lepo, v svojem oziru samostojno telo, vsak sicer del v višji vrsti, a vendar zase čudovito krasna celota.

Dr. Krek v »Socijalizmu« str. 21.

Upam, da mi ne bo g. cenzor prečrtal stavka, ki je razprto tiskan v »Arbeiterzeitung« z dne 4. oktobra t. l., vzeti je iz govora Adlerjevega:

Banker ot te stare države je dejstvo. (Stare države = države v dosedanj obliki.) Samoodločba narodov je tudi gotova stvar. Ne vtikajmo glave v pesek; jasnost koristi prav tako nam kot tistim, na katere se mora ozirati g. cenzor. Najpomembnejše, kar moremo storiti, je to, da gledamo v bodočnost in ne tratimo časa s prerekanjem o stvareh, ki jih nikdo ne jemlje resno.

Položaj v avstrijskem parlamentu se je izpremenil tako, da ga skoraj ni spoznati. Kolikrat so govorili govorniki praznim klopem! Sedaj se udeležuje vse govorov. Mnogo teh govorov je zgodovinskih. Pač pa je pričakovati, da bo zanimanje za govore padlo, ker so se že izjavile vse večje stranke po svojih načelnikih. V ospredju zanimanja so stale izjave Čehov, Jugoslovanov, Poljakov in socialnih demokratov. Pripravljeni smo, da so tudi tisti časi minuli, ko so se odigravali kravali v zbornici. Res je Teufel doživel preteklo sredo še precejšen bombardement s pisarniškimi potrebščinami, a to je bil samo spomin na lepe stare čase, ki izumirajo pred našimi očmi. Bog jim daj večni mir in pokoj, da ne bodo hodili nazaj strašit!

Nemci v avstrijski zbornici so opustili dotedanje postojanke in se umaknili po tiho določenem načrtu v take postojanke, da jih v njih menda ne bo nikdo napadal več. Te postojanke so namreč daleč za črto, ki so jo zavzemali pred vojno. Res se oglasi še tuintam kak strel, iz katerega bi tujec sklepal, da so Nemci še, če ne v sedanjih bojnih, pa vsaj v predvojnih postojankah; a ti strelji samo krijejo umikanje, to so zadnje čete, ki streljajo bolj iz navade kot iz kaknega resnega namena. Njih nove postojanke je »izdal« Adler, in nikdo mu tega ni zameril; obratno, tudi Nemci so mu lahko hvaležni, da je izrekel resnično besedo, ki bo tudi obvarovala nasprotnika pred izkušnjo, da bi tratil čas s streljanjem na izpraznjene postojanke.

Adler je ponudil mir ne samo ententi, ampak tudi notranji mir narodom v sedanj Avstriji, ki seveda mora priti; saj bomo potrebovali vsi tako nujno miru, ki nam bo omogočil, obrniti vso našo skrb na to, da celimo rane.

Evangelist, da si ti doživel ta čas, ki si rekel: »Najpomembnejša naloga politika je, delati na to, da se ohrani mir.« ti, ki so ti bile v neizbrisnem spominu besede, ki si jih čul pri slovanskem bogoslužju na otoku Krku pri prijatelju Mahničju: »Jagniče božje, daj nam svoj mir!«

Nehala bo nadvlada naroda nad narodom, s tem bo prenehal glavni vir sovraštva med narodi. Saj smo Očeta enega sinovi.

Adler je izrekel prvi od Nemcev odresilno besedo. Naj se pomudimo malo pri tem dejstvu!

Tudi Nemci ne bodo tajili, da so bili oni slabše informirani glede bodočnosti. Kolikokrat so se norčevali iz Slovanov, da nas vodi bolj srce in domišljija kot razum. Mi smo pa vedeli, da je sonce, zato ker ga — naj rabim pesnikove besede — slutimo, ker ga v globini duše čutimo.

Da so bile nenemške, oziroma nemadžarske narodnosti bolje informirane o novem duhu, ki veje po svetu, je umljivo iz več razlogov. Zelja je bila že mnogokrat mati misli; novi duh se je kril z željami teh narodov, zato so verovali vanj, prav kot so se ga branili Nemci in Madžari. Človek rad veruje to, česar želi.

Drugi razlog — upam, da se ne motim — leži v tem, da avstrijski Nemci ne berejo drugega slovtva skoro nič razen lastnega. Niti političnih listov drugih narodov ne. Če se človek izolira, zaostane za tokom časa; isto velja o narodih. Zato so podcenjevali zlasti Jugoslovane.

Težko slišita Nemec in Madžar ime Krek; ne vesta ta dva naroda, koliko smisla za družino narodov je imel njun »sovrtažnik«, kako se je trudil za sporazum. Kot ni študiral nobene stvari samo za lastno zabavo, ampak vse s praktičnim ciljem, tako je tudi svoje ogromno jezikovno znanje — kakih 15 jezikov je obvladal — porabil v prvi vrsti za to, da spoznava druge narode, jim dokaže, da se zanje zanima, da ga pri skrbi za lasten narod ne vodi šovinizem, ki mu je bil tuj kot le kaj, ampak želja, uveljaviti svoj narod kot enakovrednega člana družbe narodov. Kje dobite politika, ki bi se v svojih petdesetih letih naučil tako tujega jezika kot je bila Kreku madžarsčina? Ne poznam geneze tega študija; ni imel navade, da bi bil kodajal za prej, kot je izlegel jajce. Dobil sem ga nekoč, ko je že bral florilegij madžarskega pesništva. Deklamiral mi je pesem na Lajoša Kossutha. Brezdvomno pa so nekaterim drugim znani razlogi, ki so ga vodili pri tem. In ti razlogi ne morejo biti drugi kot želja, spoznati Madžara kar mogoče neposredno, se ziveiti v njegovo mišljenje in študirati, kako ga bo treba prijeti, kadar bomo z njim razpravljali o Jugoslaviji. Da bo namreč razgovor z njim tako lahak, kot upamo sedaj, tega Krek res ni mogel vedeti.

Da je Krek korakal z duhom časa, je jasno. Med njegove največje zasluge moramo šteti njegovo metodo: služiti veri in narodu s tem, da je bil med naprednimi najnaprednejši, da ga nikdar fok časa ni prehitel, ampak je on videl naprej, kako je treba pripravljati tla, da bosta vera in potrebni napredki tvorila prelepo harmonijo. A še vedno nismo odgovorili na vprašanje, zakaj so baš nemški socialni demokrati imeli najjasnejšo sliko tega, kar mora priti, zakaj je izšla parola o samostojnosti narodov iz njihovih vrst, ne iz ogromnega števila 170 nacionalcev in krščanskih socialcev, ki združujejo v svoji sredi tako veliko število raznih doktorjev in drugih izobražencev vseh strok, da res po akademičnih naslovih socialni demokrati ne morejo niti od daleč tekmovali z njimi.

Kot Slovani v Avstriji, so postali tudi socialni demokrati to, kar so, z bojem, očetom vsega napredka. Sami so bili med »zatiranimi narodi«. To je en razlog. Smisel za potrebe časa ne izvira samo iz razuma in izobrazbe, ampak tudi iz srca. Drugega pa vidim v demokratizmu, v stremljenju, da se doseže telesno in duševno blagostanje kar najširših mas. Prijatelji, v tem stremljenju je veliko praktične ljubezni do bližnjega, je veliko krščanstva, in krščanske ideje so životvorne, naj jih izvaja kdorkoli! Ne smemo pozabiti tudi internacionalce. Bili so v živem stiku s somišljeniki pri drugih narodih in so se tako obvarovali osamelosti in iz nje izviraajočega ozkega obzorja.

Ne maramo pretiravati, ker s tem stvari le škodujemo, a mislim, da se nikomur ne zamerim, če opozorim na primer iz zgodovine. Evangelij o enakosti ljudi in bratstvu se je v rimski državi najprej razširil med zatiranimi. Vemo, da so bili med prvimi kristjani tudi člani dvora. Dr. Mantuani je to dokazal na številnih grobnih napisih v katakombah v svojem predavanju o umetnosti in katakombah pri naši »Leonovi družbi«. Saj so bili tudi med uglednimi Nemci možje, ki niso nikdar šli z množico tovarišev v svoji okolici, čeprav so jih vladni in nevladni mogočnejši preganjali radi tega. Omenim naj samo Foersterja in Lammassa, ki sta rešila, kakor je bilo mogoče, čast nemških ka-

poličanov v politiki. Nam bi bilo seveda dosti ljubše, če bi mogli danes poročati, da so bili glasniki nove dobe med Nemci krščanski socialci.

Danes igrajo v dvornem gledišču Antigono. Grem jo gledat. Rad bi slišal, kako se slišijo v novi dobi njene nesmrtnne besede: »Ne z drugimi sovražiti — z drugimi ljubiti sem na svetu!« Pravijo, da jih Bleibtreu izgovori pretresljivo lepo. Rad bi slišal, kako bo sin Hajmon zastopal v veliki politični debati, ki jo je vpletel Sofoklej v dramo, načela ljudsko mišljenje vpoštvaajoče vlade proti samovladarskem očetu Kreontu. Slišati hočem še enkrat tožbo Antigono: »Glejte me, državljani moje rodne zemlje, kako stopam zadnje pot, zadnjikrat vidim žarko luč solca — in nikdar več!« Duša tisočev je drhtela in nemo pela to pesem na bojiščih, duša tisočev tudi v ulgi Antigone. Ti so priborili mir ljudem na zemlji.

Na Dunaju, 4. oktobra 1918.

Klic ob dvanaesti uri.

Glasilo visoke finance v Avstriji »Der österreichische Volkswirt« prinaša v prvi oktobrski številki t. l. uničujočo kritiko ministrskega predsednika Hussarka, ki nikakor ni dorašel vodstvu državne politike v usodnem času, ki skuša vprašanje za biti in nebiti habsburške monarhije rešiti s suhoparnimi zastarelimi profesorskimi doktrinami in pravi nazadnje:

»Dejanje, ki je danes nujno, je: takojšnje uresničenje jugoslovanske države v okviru monarhije s priključenjem slovenskega ozemlja. V krivoverstvo zapeljano jugoslovansko mora postati ob 12. uri državo ohranjajoča sila s tem, da se izpolni v okviru monarhije. Tu je točka, kjer se slovanski obroč lahko predere, tu se lahko dobi zaveznik, ki ga Avstrija in monarhija potrebuje v notranjosti, ker so se Nemci in Madžari izkazali kot preslabi za vzdrževanje prastare stavbe te države proti strašnim navalom od zunaj in znotraj.

Vemo, kaj izrekamo s to zahtevo. Zavedamo se, da zadeva na globoko vkoreninjena nasprotna, ki se ne smejo na lahko odrediti v stran. Zavedamo se, da smatrajo Nemci na jugu Avstrije misel »pregraditve« poti v Trst za atentat na življenjske interese nemškega naroda v Avstriji in avstrijske države same, da se s tem izdajo nemške manjšine, katerih ohranitev je veljala desetletno narodno delo. Toda Nemci v Avstriji se mora odločiti, ali naj delajo okrajno ali svetovno politiko, ali jim je ohranitev 80.000 Nemcev v južnih kronovinah te države važnejša, kakor stališče 80milijonskega naroda na svetu. V dneš, ko izstopa jugoslovanska Bolgarija iz naše koalicije, se morajo Jugoslovani v monarhiji odčitati sovražni koaliciji. Avstrijsko primorje — to je edino, česar ententa Jugoslovanom ne more nuditi, če noče izdati Italije, edino priznanje, ki družji Jugoslovane za vse čase neločljivo z monarhijo.

Kar ponuja Jugoslovanom baron Hussarek, odklanjajo z zasmehom: jugoslovanskega wedinjenja, ki ga jim monarhija lahko nudi, ne morejo odkloniti. Kdor dela poskus pridobiti Jugoslovane z manj, se igra s pojmi preteklih časov. Kdor danes še misli, da lahko izgrava Hrvate proti Srbom, izdaja s tem samo, da se mu niti ne sanja ne o sili narodne misli. — Komur so Srbi »velezidajalci«, se bo moral zbuditi v trpkem spoznanju, da niso Hrvatje danes v jugoslovanski zavesti prav nič za njimi, in kdor v času, ko modrost entente pripravlja veliki jugoslovanski blok na Balkanu s tem, da spravlja Bolgarijo in začinja celiti bratsko sovraštvo s Srbijo, se verjame v odpoved Jugoslovanov slovanstvu, dela politiko, ki bi bila v mirnejših časih morebiti ustvarila desetletje miru, danes pa mora končno pokvariti, kar je še mogoče ohraniti dobrega mišljenja med Jugoslovani. Še pred tednom ne bi bilo sile za najpogumnejši sklep. Danes je nujen, če hočemo rešiti monarhijo.

Jugoslovansko mora postati tretje interesno središče v monarhiji, in to postane

s posestjo obale. Ta posest jo veže gospodarsko z monarhijo, ker postane obala brez vrednosti, če ji cvetoče zaledje ne dovaja prometa. Ta posest jo veže politično, ker nudi sploh samo neločljiva zveza z monarhijo Jugoslovanstvu moč vzdržati nacionalno ujedinjenje proti najbližjemu nasprotniku, Italiji. Oprostiti se moramo samo domneve, da pomeni prepustitev obale jugoslovanski državi njeno izgubo za Avstrijo. Spoznati moramo — in Avstro Ogrska mora pri tem obstati kakor Jugoslovani sami — da trijalizem, ki se mora po namenu odgovornih voditeljev naše politike s Poljsko preobraziti v kvadrilizem, terja kot predpogoj državno ustavo s skupnimi organi za skupne zadeve. Kdor se v takih časih igra s »subdualističnimi« konstrukcijami, dokazuje samo, da ni razumel samo resnosti ure. Narodi niso več voljni za predmete državnopravnih eksperimentov, jugoslovanski ravno tako malo kakor poljski, ki mu je usojeno za ohranitev formalnega ravnotežja isto stališče. Pred vsemi činitelji pa to stran in onstran Litve, ki je v njih utelešena življenjska volja te države, stoji v zadnji uri usodno vprašanje in čaka rešitve; ali jim je ohranitev dualistične ustave važnejša kot ohranitev monarhije same.

Za nas ni nikako zadoščeno več, da je ob dvanaesti uri začela nemške kapitaliste drevati pamet, radovedni smo samo, kdaj jo bodo pricincali in prigužali naši susterščijanci za njimi. Še sedaj so daleč za njimi.

V zaželeni deželi.

Fr. pl. Šuklje.

III.

Okrožja, okrajja in občine.

»Slovensko« skupino razdeliti sem uže na tri približno enako obljudena okrožja. Tudi pri njih upravi nasvetujem organično zvezo uradniškega in ljudskega življa. Okrožju načeljuje okrožni glavar, njemu stoji na strani od ljudstva po splošni, enaki, tajni volilni pravici izvoljeni okrožni svet. Naravno, da mora glavar razpolagati z večjim osebjem, katero je združeno v okrožni vladi. Ista se naj sestavi zopet tako, da so v njej spojeni stalni uradniki in izvoljeni, perijodično se menjajoči odposlanci iz okrožnega sveta. Svoje prejemke naj le-ti dobe iz blagajne okrožnega sveta. Tedaj prav tako kakor v deželi, le z neko znamenito razliko. Okrožnemu svetu namreč bi zelo pristigel področje, postavo najne oblastni mu ne bi dovolil, k večjemu bi mu privoščil neko normativno kompetenco in še to le sporazumno z okrožnim glavarjem.

Okrožje razpada potem v upravne okraje. Sedanjih okrajnih glavarstev ne bi hotel obdržati. Soglasna sodba vseh poznavalcev obstoječe politične uprave jih obsoja, češ, prevelika so in preobsežna, da bi jih mogel spoznati njih predstojnik tako natančno, kakor bi trebalo. Prava upravna enota se i meni vidi s o d n i o k r a j, broje približno 10—15.000 duš; z njim naj se tedaj krije tudi okoliš političnega okraja. Iz tega sledi, da bi se veliki sodni okraji, n. pr. ptujski, celjski, okraj ljubljanske okolice itd. za upravne namene morali razdeliti na več manjših političnih okrajev.

Na organizacijo tega upravnega okraja polagam posebno važnost, v njem vidim nositelja cele načrtane upravne sisteme. Načelnika njegovega, okrajnega glavarja, predstavljam si kot dušo celega okoliša, glavni motor bodi gospodarskemu in kulturnemu napredku celega okraja. Da se pa vsaj približamo temu uzoru, slopi mu naj na stran okrajni svet, izbran od ljudstva. Ali v tem slučaju se ne bi zanašal na splošno, enako volilno pravico, temveč gledal bi pri sestavi okrajnega sveta strogo na to, da so uže po načinu izbiranja v njem zastopani najvažnejši stanovski poklici. In zakaj? Ker bi v tej korporaciji hotel združiti vse eno premnogovrstne odbore, odseke in svete, katere sedaj sestavljamo in volimo s silno potrato

časa in denarja in čestokrat brez zaželjenega uspeha. Čemu na primer na Kranjskem okrajni šolski svet, okrajni odbor, zdravstveni svet itd., vse te različne korporacije, skrivajoče pod blestečo firmo »avtonomije« svojo brezpomembnost in dejansko neplodnost? In čemu ta razloček, da ima sedanji okrajni glavar v enem takem na vidno »avtonomnem« zastopu edino in izključno besedo, k drugemu pa niti blizu ne sme, dasi služi vsi brez izjeme javnim, tedaj političnim namenom? V okrajnem šolskem svetu brezpogojno zaukazuje predstojnik političnega okraja in pohlavno mu služi podložnik njegov, okrajni šolski nadzornik. Tam svojo voljo narekava okrajni glavar, v cestnem okraju pa — in ceste so vendar istotako del novodobne kulture kakor šole — v tem zastopu pa niti besede nima! Nevzdržljive razmere! Združimo vsa ta »disiecta membra«, splošno vse te funkcije v okrajnem svetu ter razpredelimo ga po osnovnem statusu v razne sekcije ali oddelke, katerim se naj poverijo dotične upravne naloge. Kedar se pa gre za zadeve, tikajoče se uprave celega okraja, potem naj se zbere celi okrajni svet ter skupaj z okrajnim glavarjem ukrene naj, česar treba.

Kako pa s tehničnimi strokovnjaki, katerih potrebuje današnja uprava v vedno rastoči meri? Jasno je, da jih ne bomo imeli v vsakem okraju. Ali zato se več okrajev lahko združi v tehničen okoliš, tako da bo postreženo z inženirji, gozdarskimi tehniki itd.

Istina je, da je ureditev okrajnih uradov baš tako važna kakor težavna. Dvigne se vprašanje, bode-li okrajni svet imel zgolj »votum consultativum« ali pa »votum decisivum«, bode-li izvoljeni zastopniki ljudstva v njem zgolj »nasvetovalci« ali pa »določalci«? Eno kakor drugo ima svoje težkocne in nedostatke. V prvem slučaju ti grozi nevarnost, da se ti sklozi to luknjo zopet ne prikrade nesnağa komaj iztiraneğa birokratizma, v drugem pa se ti lahko pripeti, da v okrajnem svetu, obdarovanem z neomejeno odločilno oblastjo, naposled zmaga strankarska pristranost na škodo objektivne pravične uprave.

Kako izogniti se dvojni tej nevarnosti? Rešitev te uganke delala bo obilo pregledavice bodočemu zakonodajalcu in pa upravnemu organizatorju. Morda bi najbolje bilo, da se pri onih zadevah, glede katerih okrajni predstojnik ne bi bil vezan na mnenje okrajnega sveta, slednjemu dovoli priziv na okrožje ter za slučaj odklonitve pritožba na upravno sodišče.

Kak bodi instančni tek pri novih upravnih oblastvih? Sedaj imamo v upravi tri instance: okrajno glavarstvo, namestništvo (oziroma deželno vladu) in ministrstvo. Mnogo preveč za točno rešitev! Čy od većinom prihaja nedostatkost avstrijske uprave. Vsaka stvar se trikrat prežveka in premlava, razvoja jo naposled ministrstvo, katero jo običajno najmanj pozna, ker jo gleda zgolj iz mrtvih aktov, ne pa iz žive istine. Posledica temu je, da je deželna vlada pravzaprav le večje okrajno glavarstvo; isto velja v še večjem obsegu o tretji instanci. Tedaj treba spremembe tudi v tem oziru. Dve instanci povsem zadostujeti tudi v upravi. Od okraja gre priziv na okrožje. Pravna varnost pod to omejitvijo ne bo ogrožena, zlasti ne, ker bomo na vsak način za vsako »deželo«, tedaj tudi za našo »slovensko« skupino ustanovili upravno sodišče, kateremu bi za svojo osebo področje dražje volje razširil na zadeve »lastnega preudarka«, katere se sedaj pri avstrijskem upravnem sodišču načeloma izključujejo. Iz take preosnove uprav. prestopka bi pa izvirala še ta prednost, da bi deželna vlada kot najvišja instanca bodoče upravne skupine se stoprav mogla docela posvetiti svoji naravni ulogi, nadzirajući, urejati in nadvladati celo gibanje upravnega ustroja!

A še za en korak dalje! Mari ne bi mogel po mojem načrtu izdatno zmanjšani politični okraj prevzeti tudi veliko večino občinskih poslov? V takozvanih »avtonomnih« mestih, na primer v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptujju itd. sta itak združeni okrajno glavarstvo in občina; mestni župan je obenem okrajni glavar za mestni okoliš. Ne bi to bilo »mutatis mutandis« izvršljivo tudi na kmetih? Povsod, po vseh avstrijskih deželah, čujejo se več ali manj upravičene tožbe o slabi občinski upravi. Le deloma so utemeljene v nedostatkostih dotičnih županov, poglaviti vzrok tiči marveč v preobilici bremen, katera preobilnim občinskim plečam država navali in dežela. Kaj naj opravi revež, ki ga nagačiva usoda priklene na županski stolček, s težkimi butarami samosvojega in izročnega delokroga, brez strokovnih moči, prepogostoma celo brez kaznovane pravice? V tem pogledu velja spominjati se prezanime debate, katera se je pred približno 30 leti vršila v kranjskem deželnem zboru baš o reformi občinskega reda. Ne-

pozabni deželni predsednik baron Winkler, mož bogatih upravnih praktičnihkušenj ter goreč za blagor slovenskega naroda, lotil se je sam pretežavnega dela, zboljšati naš občinski red, Svojega skrbno izklesanega operata ni smel predložiti kot vladno predlogo, temveč pod tvrdo deželne odbora spravljal ga je v parlamentarno posvetovanje. V svojem znamenitem načrtu ustvaril je dvojno kategorijo občin: glavno občino in podobčino. In njemu videdlo se je primerno in potrebno, sodni okoliš vzeti kot teritorialni obseg glavne občine, seveda z možnostjo, da se preobsežni sodni okraji razdele na več glavnih občin. In kako področje je privočil svojim glavnim občinam? Ves izročeni delokrog in najvažnejše naloge samosvojega delokroga, tako da je kompetenca sedanjih občin, — »podobčin« po Winklerjevem načrtu — v istini skrčil na oskrbo lastnega občinskega premoženja! Globoko zasnovan osnutek, tehnično dovršen do mere, katera daleč presega sedanje zakonodajne »umotvore«, toda ne brez — poglavitne hibe! Winkler moral je namreč ob istem času, ko je s krepko desnico rušil neprikladno poslopje občinskega organizma, morda proti svojem lastnemu prepričanju popolnoma se vzdržati i najskromnejšega poskusa, da bi predučil tudi državne politične urade. In tedaj so se dvignili baš iz krogov narodnih poslancev proti njemu in njegovi občinski reformi glasni ugovori, čes: »Kaj ima ljudstvo od take zamene? Istina je, da bodo okrajna glavarstva s tako urejenimi občinami laglje izhajala, da bo olajšana državna uprava, a troški bodo zadeli in preobremenjali našega davkoplačevalca! Ugovori niso bili povsem neopravičeni in tudi pripadniki Winklerjevega načrta, kateri so se bili zanj zavzeli radi očitnih prednosti njegovih, jih niso mogli razveljaviti. In tako se je od domoljubnega deželne predstojnika izumli načrt velikopotezne občinske reforme za vselej pokopal v registraturi deželne odbora!

Mizerija naše občinske uprave pa obstoja še dandanes ter se je še povečala tekom svetovne vojne. Sোধim, da jo korenito odpravimo po organični upravni reformi, ki jo nasvetujem. Tako skrajšane-mu in omejenemu področju, kakor ga še puščam današnji občini, more biti kos celo najslabotnejša občina. Niti ta okolnost je ne bi mogla več zavirati, ako bi slučajno, kar se žalibog tolikokrat pripeti na zemlji slovenski, nikakor ne na korist zdravemu občinskemu življenju, še manj pa v prid narodni treznosti in štedljivosti — župan bil obenem — krcmar! Ker po mojem mnenju se županstvo in sicer zelo častivredna gostilničarska obrt nič kaj posebno ne ujemata!

Pred važnimi političnimi spremembami na Hrvatskem.

Zagreb, 8. oktobra 1918.

Vsa znamenja kažejo, da se pripravljajo v hrvatski domači politiki velike spremembe. Odločen nastop bosensko-hercegovskih politikov pri grafu Tiszi je napravil na Hrvatskem globok vpliv. Včerajšnja »Hrvatska Rijeka« pravi v uvodnem članku »Novi položaj — novi poziv«, da je koalicija vedno čakala na tisti usodni trenutek, ko bo moral narod nastopiti za svoje ideale, ko se bo odločevala njegova usoda. Vedela seveda ni, kedaj da ta nastopi. Sedaj je prišel ta trenutek, sedaj se morajo zbrati vse sile in moči, sedaj se mora čuti glas ljudstva; sedaj mora prodreti naše stališče, sedaj se mora rešiti naše narodno vprašanje.

Jutri se zbere vsi poslanci hrvatsko-srbske koalicije v Zagrebu, kjer bodo na sestanku revidirali svoj program. Zadnja saborska adresa, v kateri so zahtevali združitev hrvatskih dežel, ne drži več, ta spada že v preteklo dobo. Hrvatsko-srbska koalicija se bo jutri izjavila za narodno edinstvo in bo pristopila novoustanovljenemu »Narodnemu svetu« za vse jugoslovanske dežele.

V Frankovi stranki je kriza. Pristaži te stranke so prišli na misel, da je treba program revidirati, sumljive elemente vreči iz nje in se pridružiti drugim narodnim strankam. Pravijo, da je većina za to in da se mora troperesna deteljica Horvat-Frank-Sachs, ki predstavlja vodstvo stranke, odstraniti.

Odmevi mirovne ponudbe.

Francija odklanja mirovno noto.

Genf, 6. oktobra. (Kor. ur.) »Agence Havas« poroča: Predlog, ki sta ga Nemčija in Avstrija-Ogrska, zvesti agent pri izpeljavi dogovorjenih manevrov osrednjih velesil, stavili predsedniku Združenih držav za namenom, da se sklene premirje in uvedejo mirovna pogajanja, je del mirovne

ofenzive, katero smo pričakovali. Če se z njim francoska vlada še tudi ni oficijelno pečala, se le lahko ve že naprej, kako bo v sedanjih razmerah obravnavala podvzeti korak. Odgovor mora biti le odklonilen. V umevanje takega stališča zadostuje, če proučimo razloge, ki so privedle Nemčijo do te geste. Predvsem je ostala le še utrujenost obema zaveznikom zvesta. V drugi vrsti je polom Bolgarije uničil nemški senj, da bo osrednja Evropa vladala Orientu. V Nemčiji je notranja kriza, katere zadnji znak je Hertlingov odstop. Njegov naslednik se je predstavil parlamentu z navedbo mirovne ponudbe osrednjih velesil, kar je najsijajnejše znamenje, kako se spreminjajo časi. Resnica je, da spoznava voditelji države, da se jim je popolnoma izmuzla zmaga. Od 18. julija naprej vidijo, da se njihove armade pod pritiskom entente vsak dan umikajo. Vedo, da se bodo morali kmalu na celi fronti zopet umakniti. Domovino hočejo za vsako ceno rešiti invazije iz strahu pred povračilom za vse grozovitosti, ki so jih zagrešili v zasedeni Franciji. Nemčija, ki vidi, da se približuje ura kaznovanja, zahteva od zaveznikov, naj odlože orožje, kar je odkrito priznanje poraza.

Da dosežejo svoj smoter, nimajo sovravniki nobenega pomisleka, da se postavijo pod egido čestitljivega imena gospoda Wilsona. Izjavili so, da so pripravljene uvesti pogajanja na temelju, kateremu je dal tako zgovorno izraza. Wilson je najprej, ko je sporazumno z zavezniki izrekel 27. septembra 1918, da ni mogoče doseči miru ali pogodbe z mešetranjem. Edini odgovor, ki ga zasluži ponudba osrednjih velesil, je odgovor naših zaveznikov v konventu: Ne pogajamo se s sovražnikom na tleh zasene domovine.

Genf, 7. oktobra. Z ozirom na važnost podvzetega koraka osrednjih velesil je naročil francoski socialistični kongres posebnemu odseku, naj izdela besedilo predlogu za kolikor mogoče hiter konec vojne. »L'homme libre« in drugi ministrski listi sodijo, da se mora vojska nadaljevati, ker niso vojna vodstva osrednjih velesil ničesar ukrenila, kar bi podprlo diplomatske korake.

Bern, 7. oktobra. Clemenceau je izjavil v »L'homme« Premirje je danes popolnoma nemogoče in mirovni pogoji princa Maksa Badenskega ne zadostujejo.

Curih, 7. oktobra. Neki francoski državnik, ki je upravičen do merodajne sodbe, je izjavil dopisniku »Neue Zür. Ztg.« v Parizu: Kaj hoče Nemčija? Prvič pridobiti časa, drugič uvesti pogajanja, tretjič podpisati dvomljiv mir. Najvišji interes Nemčije zahteva od nje, da privede do premirja, ki bi ji omogočilo, da svoje čete iznova razvrsti in izpopolni, ker so od 15. julija zelo trpele. Nemčija bi rada zaveznike razdvajala, kar se ji ne bo posrečilo.

Angleži se nočejo pogajati s cesarjem Viljemom.

Rotterdam, 7. oktobra. Član delavske stranke Barnes je govoril včeraj v Manchesteru. Naglašal je, da noče imeti sporazuma s cesarjem Viljemom nič opraviti. Pol, po kateri naj bi šla Nemčija, bi bila gladkejša, če bi prej izpraznila Francijo in Belgijo ter ustvarila res odgovorno vlado.

Angleški državni tajnik Brace o mirovni ponudbi Nemčije.

London, 7. oktobra. (Kor. ur.) Reuter: Državni tajnik Brace je govoril včeraj popoldne v Londonu govor, v katerem je izjavil: Nemčija govori o miru, toda ne govori o takem miru, kakršnega bi pričakovali v sedanjih uri. Prepričan je, da želi Nemčija čisti mir, resnični mir, preden se mora pogajati z Nemčijo. Teža, kar so storili Nemci, ne morem pozabiti. Preden zavezniki pokažejo Nemčiji velikodušnost, morajo biti pravični do sebe in do lastnega ljudstva. Brace je rekel: Kakšen je rekord Nemčije? Kako je boje vodila še v zadnjih dneh? Deželo, iz katere so jo odbili, je uničila do zadnjega kamna. To ne izgleda tako, kakor da se Nemčija keša. Ali bi bilo pravično, če Nemčija, ki je s svojimi podmorniki in minami potapljala naše ladje, postane koncem vojske največja trgovska sila? Bi li bilo pravično, če ostane nemoteno njeno industrijsko življenje, dasi je uničila industrijsko življenje v Franciji in v Belgiji? Ne! Anglija mora biti pravična do nedolžnih narodov, ki so po Nemčiji trpeli. Ali bi bilo pravično, da ostane nedotaknjeno poljedelstvo v Nemčiji, dasi je na grozovit način opustošala poljedelstvo v Franciji in v Belgiji? Ne! Nemčija se mora naučiti, da vojska ni le hudicovo dejanje, marveč tudi, da se ne izplača. Mirovni predlogi Nemčije naj nas ne varajo. Nemčija želi zločesti zaveznike. V resnici se mora kesati, preden se moremo posvetovati z njo. Zavezniki so na tem, da dobe vojsko, če bodo vztrajali; misli, da bo sedanja vojska zadnja te vrste.

Izjava angleške vlade.

London, 6. oktobra. (Kor. ur.) Reuter: Reuterjev urad so sinoči v pozah urah uradno obvestili, da kraljeva vlada, dokler

predlogi nemške vlade, ki so, kakor soderajo, še na poti, ne pridejo vladi v roke, uradno o njih ni obveščena. V takih okolišnih je brez pomena, da bi izdala kraljevska vlada komentar in uradno mnenje, dokler ni značaj predlogov uradno znan.

Sklep angleške liberalne stranke. — Revizija vojnih smotrov.

Rotterdam, 7. oktobra. »Manchester Guardian« poroča na uvodnem mestu: Liberalna stranka spodnje zbornice je sklenila, naj se osrednje velesile sprejmejo v splošno zvezo narodov.

Rotterdam, 7. oktobra. »Daily Telegraph« poroča: Lloyd George je sprejel v petek lorda Lansdowneja na daljši razgovor. »Daily News« poročajo, da se je v Londonu zborujoči posvet angleških dominijev odločil, naj pospešijo novo sestavo vojnih smotrov.

Glavosi iz Italije. — Sonnino v Parizu.

Chiasso, 7. oktobra. (Kor. ur.) Italijansko časopisje je včeraj objavilo mirovni predlog avstrijsko-ogrsko vlade Wilsonu. Oficijozna »Agenzia Italia« piše: Prvi vtis je veliko nezaupanje. Prva dolžnost je, da ohranimo hladno kri. »Giornale d'Italia« svari in pravi, da se morajo čuvati »Tribuna« je nezaupljiva.

Curih, 7. oktobra. »Corriere della sera« piše: Gotovi stavki iz Orlandovega govora v zbornici pripravljajo Italijo, da se bo vojska kmalu likvidirala.

Curih, 7. oktobra. »Neue Zür. Ztg.« poroča z italijanske meje: Merodajni krogi v Italiji sodijo, da je mirovni korak osrednjih velesil velikanske važnosti. V Italiji ni povišja, da zavlačujejo svobodni razgovor o mirovnem koraku. Zdi se, da pričakujejo informacij s posveta zaveznikov v Parizu, preden bodo zavzeli javno o mirovni ponudbi stališče.

Chiasso, 7. oktobra. (Kor. ur.) Zunanjni minister Sonnino se je včeraj pripeljal v Pariz.

Poziv Italiji, naj precej napade Avstrijo-Ogrsko.

Lugano, 7. oktobra. »Giornale d'Italia« objavlja uvodnik z nadpisom: »Avstrijo moramo napasti!« List opozarja na okolnost, da se mora monarhija zdaj zopet vojskovati na dveh frontah in se zavzema, naj Italijani precej napadejo Avstrijo-Ogrsko. Kadar bo njena armada temeljito premagana, se mora zrušiti habsburško državno poslopje; takrat bo Nemčija osamljena in zažarelo bo solnce miru.

Amerika.

New York, 7. oktobra. Senadni odsek je soglasno pritrdil novim petim Wilsonovim točkam kot temeljem mirovni pogajanj.

Dunaj, 7. oktobra. Dunajski politični krogi sodijo, da najbrže pred koncem tedna Wilson ne bo odgovoril, ker se mora še prej posvetovati z velesilami entente.

Berlin, 7. oktobra. Ne more se še soditi, kako bodo sprejeli mirovni korak v Washingtonu in v drugih nevtralnih državah. Wilson se zdaj nabrže posvetuje z ententnimi državami. Nihče ne more napovedati, kaj bodo sklenili.

Rotterdam, 7. oktobra. »New York World« poročevalec javlja iz Washingtona, da so vplivni ameriški krogi proti premirju, preden Nemčija ne izprazni zasadenih ozemelj.

Vesti iz nevtralnih držav.

Ženeva, 7. oktobra. »Journal« piše: Nemcem, Turkom in Avstrijem moramo odgovoriti, kakor smo rekli Bolgarom: Nobenega premirja pred kapitulacijo.

Bern, 6. oktobra. (K. u.) Ententi priznajo švicarsko časopisje piše, da pomeni korak osrednjih velesil znamenje slabosti. Ententa bodi previdna. Navedeno časopisje pravi: Preden pritrdi ententa predlogom osrednjih velesil, mora staviti sledeče predpogoje: Izpraznitev Belgije in zasadenih ozemelj v Franciji in v Italiji, povrnitev Alzacije Lorene, obnovitev Belgije in zasadenih francoskih departementov, predajo italijanskih, poljskih in rumunskih ozemelj, ureditev carigradskega vprašanja, neodvisnost Armenije, Palestine, Sirije in Arabije, izpraznitev Kavkaza. Ententa bo tudi najbrže zahtevala, naj se Nemčija odpove baltičkim provincam.

Boji na zahodu.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 7. oktobra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta. Na Flandrijskem in pred Cambraijem miren dan.

Bojna skupina generalnega polkovnika pl. Boehna. Severno od St. Quentin se težki boji od srede septembra neprestano nadaljujejo. Kljub temu, da je sovražnik ponovno poslal v boj sveže čete, ni mogel tu doseči nobenega znatnega uspeha. Tudi včeraj so se njegovi napadi, ki so se dopoldne razvili severovzhodno od Le Cateleta in na obeh straneh Lesdina, popoldne pa na široki fronti severno od St. Quentin, izjalo-

vili. Sovražnik, ki je ob prekopolu Somme najprej pridobil tal proti Essigny le Petit, je bil z uspešnimi protinapadi in močnimi podjetji potisnjen do Emaucourta nazaj.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Sovražnik je včeraj ostro sledil proti našim novim postojankam ob Aisni in Suipezu med Pontavertom in Bazancourtom in večkrat napadel. Boji so se razvili pri Pontavertu. Berryu au Bac, na obeh straneh ceste Reims-Neufchatel in pri Bazancourt. Sovražnik je bil povsod odbit. Na posameznih točkah so se držali mali oddelki na severnem bregu Suippesa.

Z močnejšimi silami je sovražnik napadel ob Arnesu in zahodno od St. Etienneja. Tudi tu so bili njegovi napadi v naših protinapadih brezuspešni.

Na bojišču v Champagni je včeraj po 10 dnevnom srditem boju nastal odmor. Vzhodno od St. Etienneja, pri Orfeultu in pri Autryju smo odbili sovražne delne napade, na mnogih točkah ostale fronte pa močneje pozvedovalne sunke.

Bojna skupina generala pl. Gallwiza.

Med Argoni in Mozo je Američan nadaljeval svoje silne napade. Pešpolk št. 147, ki je zahodno od Moze z uspešno obrambo in z napadom odločilno pripomogel, da se je sovražno prebitje ponesrečilo, je na višinah vzhodno od Aire odbil sovražnika. Poddesetnik Kleinowski se je pri tem posebno odlikoval.

Težišče sovražnih napadov je bilo tudi včeraj na obeh straneh Charpentryja ob cesti, ki pelje proti Romagni. Alzaško-lorenski in zahodno-vestfalski polki, ki se tam že več dni bojujejo, so večkratni naval sovražnika popolnoma izločili.

pl. Ludendorff.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 7. oktobra, zvečer. Uradno: Krajevni boji so se bili severno od Scarpe. Severno od St. Quentin in med Argoni ter Mozo so se v večernih urah razvili sovražničkovi napadi.

Ludendorff.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.
Dunaj, 7. oktobra. Uradno. Nespremenjeno.

Na Balkanu.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 7. oktobra. Uradno. V Albaniji novi boji zadnjih čet ob reki Skumbi.

V južnem obmejnem ozemlju Stare Srbije nobenih večjih bojev.

Načelnik gen. štaba.

Izjave Ferdinanda Koburškega.

»Az Est« priobčuje pogovor s svojega dunajskega dopisnika z bivšim bolgarskim kraljem Ferdinandom. Ferdinand je rekel: Pripravljen sem bil, da zvesto vztrajam v zvezi z osrednjima velesilama do konca. Za uveljavljanje te politike, od katere sem upal prosep Bolgarije in njeno bodočnost, sem storil vse, kar je bilo v moji moči. Nikoli se nisem odmaknil od te smeri. Ni res, da bi se bila Bolgarija pogajala z entento. Bil sem s svojimi zavezniki do zadnjega trenutka v popolnem sporazumu. Toda bil sem ustavni vladar demokratične države. Po porazu Bolgarije sem moral tako ravnati. Manjkala nam je fizična možnost za nadaljevanje vojske. Udati sem se moral brezmejnemu in obupnemu hrepenenju po miru, ki se je povsod izražal, a od politike, kateri sem posvetil celo svoje življenje, se nisem odmaknil niti za hip. Ko je postalo nemogoče, da bi še dalje vztrajal v zvezi, sem izvajal za svojo osebo skrajne konsekvence. Zgodovina bo dokazala, da sem bil do zadnjega zvest zaveznik Nemčije in Avstrije-Ogrske.

Kralj Ferdinand v Koburgu.

Budimpešta, 7. oktobra. Bivši bolgarski kralj Ferdinand se je včeraj odpeljal v Koburg.

Politične novice.

+ Vprašanje avstrijskega parlamenta. »Narodni Politika« poroča z Dunaja, da se državni zbor z ozirom na negotov parlamentarni in politični položaj v bližnjih dneh odgodi in da se sestavi nova vlada. List piše dalje, da čas ne dovoljuje nobenega odlaganja zadnjih sklepov, posebno ker je avstrijski parlament v popolnem razkroju in za odločilno dejanje nespособen. Zato ni čudno, da spričo parlamentarne revščine češka, jugoslovanska in poljska delegacija premišlja, ali je prav, da v dunajskem državnem zboru zapravi dragoceni čas in zadržuje padec tega zastopa.

+ Gosposka zbornica počaka na Wilsonov odgovor. 7. t. m. se je na Dunaju vrilo posvetovanje načelnikov gosposko-zborničnih članov vseh skupin. Sklenili so, da ta teden gosposka zbornica ne bo ime-

la sej in da počaka na odgovor predsednika Wilsona.

+ Avstrijska delegacija začne svoje delo še v tekočem tednu. Danes, dne 8. t. m. se je sešel pododsek za vojne dobave. Obenem je predsednik Hauser povabil odsekove člane na posvetovanje radi določitve delovnega programa odsekov. Plenum delegacije se bo sešel šele potem, ko bodo odseki predložili predelano gradivo.

+ Češko-slovaško narodno zborovanje odgledano. Za danes sklicano zborovanje češko-slovaških narodnih svetov so odgodili dotle, dokler ne dospje Wilsonov odgovor. Posl. Stanek se je obrnil tudi na zborničnega predsednika dr. Groba s prošnjo, naj odgodi seje, dokler se ne zve za Wilsonov odgovor. Dr. Grob je to odklonil.

+ Slovanske prireditve na Dunaju. Minolo soboto se je vršil na Dunaju velik hrvaški koncert, nato pa v češkem demu slavnostni večer, na katerem je prišlo do izrazov velikega navdušenja. Poslanec Stanek je v svojem govoru naglašal, da poidejo Slovani skupaj do končne zmage. V nedeljo zvečer se je vršil v češkem domu slavnostni večer na čast slovanskim gostom. Govoril je poslanec Udržal, za Jugoslovane pa Pavlič.

+ Praga se preznaja. Graški listi poročajo iz Prage: V Pragi se jasno kaže preobrat v mišljenju. Dočim je mogla prvi belo-modro-rdeča kokarda spraviti koga na policijsko stražnico, postaja sedaj neprijetno, če kdo v električnem vozu govori nemško. Ruska kavarna kaže zopet svoj napis, ki je bil več let prebeljen; pa tudi drugi napisi, ki spominjajo na staro balkansko in mnogosporazumno prijateljstvo, praznujejo veselo vstajenje. Pravijo, da bodo začeli »Narodni Listy« brez dovoljenja oblasti zopet izhajati in da hočejo Čehi videti, ali se sme v današnjih dneh zatreti največji češki list.

+ Pobiti Velenemci. Velenemški list »Deutsche Zeitung« piše: Da je prišlo tako daleč, je tekla naša najboljša kri v rekah, naša mladina, naše obrambno moštvo je padalo v hekatombah. Tolažba je: Ne gre za novo Jenó, o kateri je prevzel princ Maks dolžnost, da obvesti nemško ljudstvo. Ne gre za vojaško Jenó, je pa vsaj Olomuc, ki je težji, kakor tisti, ki je zdaj, kljub 1866, še pordeči sramu vsakega Prusa, ki je res pravi Prus.

+ Mirovni predlog nemških socialnih demokratov in Čehi. Zveza češke državnopravne demokratične stranke je označila mirovni predlog nemških socialnih demokratov enoglasno kot prikrit nemško-centralistični predlog. Češkemu stališču more odgovarjati edinole poljsko-jugoslovansko-češki mirovni predlog. Državno-pravna demokracija izjavlja z ozirom na trokraljevo deklaracijo, da bo češki narod priznal samo mir, ki mu prinese popolno državno samostojnost.

+ Industriji kot državni upniki. Te dni je poslala državna zveza industrijcev k ministrskemu predsedniku in finančnemu ministru deputacijo, ki se je pritožila, da država nasproti industrijcem zapadla plačila netočno poravnava in brezkončno zavlačuje. Industriji so zato večkrat prisiljeni najemati posojila. Industrijske terjatve nasproti državi znašajo mnogo milijonov. Minister je obljubil odpomoč.

+ Zahteve nemških agrarcev. V soboto so se oglasili pri ministrskem predsedniku nemški agrarni poslanci in odločno zahtevali, da se sedanjí vojnogospodarski način izpremeni; svoje zahteve so povzeli v 15 točkah. Agrarni poslanci so se oglasili tudi pri prehranjevalnem ministru Paulu in zahtevali zlasti odpravo prisilnih odredb glede mlinov.

+ Oklic nemškemu narodu v Avstriji. 6. t. m. se je vršila na Dunaju seja velikega nemškega narodnega sveta, v kateri so sestavili oklic na nemški narod v Avstriji. Oklic naglašá v prvi vrsti neomajno dolžnost zavezniške zvestobe do nemške države do odločilnega konca. Nato zahteva za avstrijske Nemce polno, neomejeno pravico do samoodločbe. Ustanovi naj se samostojna avstrijska nemška država, kateri pa morajo pripadati vsi Nemci v Avstriji. Nobena nemška manjšina ne sme ostati brez njenega varstva. Dokler traja vojna, naj Nemci podvoje svojo čuječnost in požrtvovalnost in izkažejo sebi in junaki zaveznici Nemčiji zadnjo odločilno službo.

+ Južna Tirolska in samoodločba. Tirolski deželni glavar Schraffl se je te dni v spremstvu dveh tirolskih poslancev oglašil pri zunanjem ministru grofu Burianu, skupnem finančnem ministru Spitzmüllerju in ministrskem predsedniku Husareku zaradi bodočnosti Tirolske, ker da je nemško prebivalstvo, zlasti na italijanski meji, vznemirjeno. Vsi ministri so naglašali, da se bo v smislu 9. točke Wilsonovih predlogov tudi usoda južne Tirolske odločila na podlagi narodne samoodločbe ter je torej nemško prebivalstvo lahko popolnoma mirno.

+ Za neodvisno nemško državo. Poslanec Teufel je poslal predsedniku zveze nemškonacionalnih strank, dr. Wald-

nerju, pismo, v katerem ga pozivlje, naj ukrene potrebno, da se skliče splošni nemški narodni zbor, ki naj klepa o ustanovitvi popolnoma samostojne in neodvisne nemško-avstrijske države. — Poslanec baron pl. Pantz, Brandl, Kemetter, Teufel in Hummer so sklenili osnovati nemško-avstrijsko neodvisno stranko, v kateri naj bi se združile vse nemškonacionalne stranke. O tem so obvestili načelnika zveze nemškonacionalnih strank.

+ Valuta se dviga. V curiških bankah se je od sobote do 7. t. m. dvignila valuta vseh vojujočih se držav za približno 20 odstotkov. To je najvišja napetost od začetka vojne. Curiške velike banke upajo, da bo mirovni korak osrednjih velesil dovedel do miru.

+ Zagrebska cenzura je zaplenila komunike »Narodnega sveta« in pozdravne brzojavke.

+ Nova nemška vlada. »Germania« poroča, da bo naslednik državnega tajnika v državnem tajništvu notranjih reči Walrafa poslanec centra Trimborn. Wolff poroča: Admiral vitez Mann pl. Tietchler je imenovan za državnega tajnika državnega mornariškega urada; pomorski kapitan Loehle pa za načelnika urada podmornikov.

+ Za program princa Maksa z ozirom na mir brez aneksij in za samoodločbo narodov pripravljajo stranke nemškega državnega zbora strnjeno izjavo.

+ Grof Hertling se je pripeljal dne 7. t. m. v Monakovo in odpotoval na svoje posestve na zgornje Bavarske.

+ Američani v Rimu. »Agenzia Stefani« poroča: Gompers in člani ameriške vojaške misije so prišli v Rim.

Obletnica dr. Krekove smrti.

Danes, dne 8. oktobra 1918, praznujemo obletnico dr. Krekove smrti.

ZALNA PRIREDITEV

bo ob pol 8. zvečer

v veliki dvorani Uniona.

—:—

Spored:

1. 2 žalostinki. Svira orkester šent-peterske »Prosvete«.
2. Žalostinka. Pojo združeni pevci.
3. Dr. Krekovo delo. Govori dr. J. Mohorič.
4. Poklon velikemu geniju.

Dnevne novice.

— Nevarno obolel je č. g. Josip Zelnik, župnik v Čemšeniku. Priporočamo ga čč. gg. sobratom v molitev.

— Poročil se je dne 7. t. m. v Ribnici g. Mr. Ph. Jos. Ančič z gdč. Vido rojeno Picekovo.

— Odlikovanje. Kad. aspirant Jagodić Josko, doma z Visokega nad Kranjem je bil odlikovan z veliko srebrno hrabrostno svetinjo. — Odlikovan je bil Franc Kenda s srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda pri gorskem strelskem polku št. 2, doma iz Siarega sela pri Kobaridu.

— Pravoslavje. Knjiga »Pravoslavje« (spisal dr. F. Grivec) je dosegla nepričakovan uspeh. Hrvaški grško-katoliški (unijatski) škof v Križevcih je svoji duhovščini naročil, da se mora ta knjiga uvrstiti v vse župnijske knjižnice ter je knjigo uradno razposlal vsem župnim uradom svoje škofije. Na Slovenskem se je v dveh mesecih prodalo nad tisoč izvodov. Kdor se za knjigo zanima, naj jo v kratkem naroči v Katoliški bukvarni. Cena 3 K.

— Vabilo k zborovanju. »Društvo vpokojenega učiteljstva« bo imelo svoj izredni občni zbor v Ljubljani v torek dne 15. t. m. ob 2. uri v telovadnici II. mestne šole na Cojzovi cesti. K obilni udeležbi vabi brez drugih obvestil starosta.

— Sneg, ki je padel dne 2. oktobra t. l., je hribovskim kmetom neizmerno škodoval. Ajda je vsa uničena, pa tako bogata bi bila, če bi bilo še par tednov ugodno vreme. V višjih legah, v Rovtu, v Martinoviku, Zaprevalom in drugod je lomil tudi sadno drevje. Marsikje so imeli zunaj še proso, ki je tudi uničeno. Zrna nič, slama kakor gnoj. Pričakujemo, da bi kdo izmed gospodarov prehranjevalnega urada prišel pregledat storjeno škodo. Pa menda še ni rojen tisti človek. Tam poznajo samo »daj, daj!«, za škodo pa zatisnejo oči, da je ne vidijo.

— Drzne tatvine v Zagrebu. Včeraj popoldne ob dveh so neznani tatovi vlomili v trgovino z zlatom Engelsrat na Ilici, od koder so odnesli za pol milijona dragocenosti. Pač drzni vlomilci, ki si upajo kaj takega izvršiti ob belem dnevu in na najbolj prometni cesti. — V nedeljo so neznani tatovi ukra-

dli v epidemični bolnici na širokem bregu za 40.000 K perila in pogrinjal.

— Stavka na dunajski cesni železnici. Na dunajski cesni železnici je začelo stavkati 950 delavcev. Zahtevajo 50odstotno zvišanje plač in prekrbo z živili in drugimi potrebščinami. Vozniki in sprevodniki ne stavkajo ter se promet za enkrat vrši nemoteno.

— Cene vinu so močne padle v Pfalci. Riziko v vinski kupčiji je v novih razmerah preveč velik.

Ljublianske novice.

lj Obletnica dr. Krekove smrti. Naša nepolitična društva v Ljubljani so se spomnila danes 8. oktobra 1918 obletnice dr. Krekove smrti. V stolnici se je vršila slovesna črna sv. maša, ki jo je daroval stolni kanonik Ivan Sušnik, zvesti rajnikov ožji rojak in prijatelj, ob asistenci semenških duhovnikov. Na koru je proizvajal velik, nalašč v ta namen sestavljen zbor ljubljanskih pevskih, ozir. kulturnih društev Gruberjev »Requiem« v c-molu s spremljevanjem orkestra, kolikor ga je bilo mogoče v Ljubljani v teh časih dobiti. Glasbo je vodil kanonik Kimovec, orgla je stolni kapelnik Stanko Premrl. Zboru in vodstvu gre za veličastno petje vsa pohvala. Pred velikim oltarjem so se razvile štiri društvene zastave naših ljubljanskih Prosvet, na čelu jim prapor sv. Mihaela S. K. S. Z., ki ji je rajni dr. Krek toliko let predsedoval in dvignil našo kulturno religiozno organizacijo na višino, ki jo drugod podobne organizacije niso dosegle. Na stranskih oltarjih so se darovale za pokoj duše apostola Jugoslovane svetega maše, ki so jih naročili Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov, Katoliško društvo za delavce, Katoliško mladeniško društvo, K. s. šentpetersko prosvetno društvo, št. jacobška »Prosveta«, Podporno društvo delavcev in delavk ljubljanske tobačne tvornice, Avstrijska škofčanska tobačna delavska zveza, skupina Ljubljana, Jugoslovanska Strokovna Zveza. Sv. maše za pokoj dr. Krekovi duši so se udeležili odbori in člani naših organizacij v zelo obilem številu. Starešinstvo naše akademске organizacije je bilo zelo častno zastopano. Med verniki je bila tudi županja gospa Franja Tavčarjeva.

lj Žalobna prireditev ob obletnici dr. Krekove smrti bo danes ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona«. Vstop prost, pobirali se bodo le prostovoljni prispevki za dr. Krekov spomenik. Ljubljančane vabimo k žalobni prireditvi v spomin velikega apostola Jugoslavije, ki prihaja.

lj Umril je nanaglomala mag. asistent in narednik pri c. in kr. dopolnilnem poveljstvu št. 17 v Ljubljani Ignacij Berglez, svak mag. tajnika Jančigaja, in brat mest. učitelja Avg. Bergleza. Pred osmimi dnevi vlegel se je za špansko boleznijo, v soboto pa podlegel v najlepši dobi 31 let zapustivši vdovo in sinčka. Pokojnega je marsikdo poznal iz njegovega službovanja v vojaškem uradu mesinega magistrata in pri dopolnilnem poveljstvu št. 17, kjer je vsaki stranki prijazno in vestno ustregel. Bil je sploh značajan mož in blag oče in le škoda, da si je vojna tudi njega izmed mnogih mladih nadarjenih mož izbrala kot žrtev. Pogreb je bil danes ob 2. uri popoldne iz Spodnje Šiške. N. v m. p.!

lj Umril je včeraj ob 11. uri zvečer gospod Franc Safran, bivši mnogoletni cerkvenik pri mestni župni cerkvi sv. Jakobba. Vrlemu možu, ki je toliko let z vso vnmemo skrbel za lepoto hiše božje in č. g. duhovnikom tako ljubeznivo stregel, sladki pokoj in plačilo pri Bogu. Pogreb bo v sredo popoldne ob 4. uri iz hiše žalosti v Sv. Florjana ulici št. 42.

lj Za dr. Krekov spomenik je daroval ob prvi obletnici 100 K g. Josip Kosler, veleposestnik v Ljubljani, in ne Peter Kosler, kakor smo včeraj pomotoma poročali. — V isti namen je daroval g. A. Gjud 50 K.

Prosveta.

pr Narodno gledališče. Včeraj se je igrala Jiraskova češka gledališka igra v 4 dejanjih, ozir, 6 slikah. Igra sega v predmarčno dobo starejšega datuma, v čas staromodnega rokokoja, ki se izraža ne samo v umetnosti in literaturi, ampak tudi v kostumih in oblikah občevanja. V kraju, katerega ime je lahko poljubno, se pripravlja sprejem mladi vladajoči knežni, ki ima v kratkem dospeti in deliti advijence v svojem grahu. Grajski oskrbnik (g. Povh) izkuša, da uredi vse potrebno za primeren sprejem in naroči tudi mlinarju (g. Nučič), naj se sprejema udeleži na konju in kot družico pripelje s seboj tudi svojo varovanko Haničko (gdč. Marjanovič-Markova). Mlinar odkloni udeležbo pri sprejemu zase

in svojo varovanko, dasi se čuti še odvisnega od gosposke, ker mora po neki stari pogodbi grajski gospodi svetiti z la t e r n o do gradička v gozdu, kadarkoli grajski po noči to zahtevajo. — Sprejem se bliža, grajski oskrbnik naroči, kdaj naj se začne streljati in se hoče učiti sprejemnega govora, ki mu pa noče iti gladko kljub večkratnem uponavljanju. V tem začno pokati topiči, oskrbnik se jezi, zakaj gre vse tako hitro, knežna in dvorjanik (g. Peček) prideta od druge strani, ker knežna noče hriavskega, klečepalnega sprejema. Grajski oskrbnik hoče pozdraviti, a govor se mu ustavi. Svojo jezo pa znese nad mlinarjem, češ, da bi bil mlinar moral govoriti, a se ni hotel udeležiti sprejema. Knežni mlinarjevo odkrito vedenje ugaja in ga obišče z dvorjanikom na mlinskem dvorišču. Ker se brani izročiti svojo varovanko grajski gospodi, zahteva knežna, da ji mora vsled stare pogodbe posvetiti do gradička v gozdu. Mlinar se ukloni, vzame laterno in odide s knežno proti gradu. Ker se boji za mlinarja, zbeži Hanička skrivaj za njima. Dvorjanik in oskrbnik pa skušata medtem ugrabiti Haničko in posekati starodavno mlinarjevo lipo, ki raste ob potu proti gradičku. Naslednji prizor se vrši pred gradičkom v gozdu. Mlinar pripelje knežno do gradu, ona ga pa izkuša zadržati s svojo koketno prijaznostjo, toliko časa, da njeni uradniki posekajo lipo in ugrabijo Haničko. Toda mlinar se vrne o pravem času. Ravno sta prišla dvorjanik in oskrbnik, da izvršita svoj posel, ko stopi mlinar med nje, vzame enemu izmed ljudi sekuro in se postavi pred lipo, da jo brani. To je približno vsebina te dolge (od pol 8. do 12. ure trajajoče) narodne igre. Za zelo obsežna alegorija ima dve glavni ideji in za ti dve dva simbola: Lipa, simbol narodne prostosti, l a t e r n a, simbol fevdalne odvisnosti. Treba je rešiti lipo in razbiti laterno, kar se zgodi v zadnjem dejanju.

Poleg tega pa je vpletenih v igrokaz mnogo stranskih opisov, vzeti iz narodne mitologije in vražarstva, ki vado igri zelo pisan značaj. Dva povodna moža (gospoda Marek in Prek) sta svoj povodni značaj precej počlovečila in občinstvo se je kmalu sprizajnilo z zaljubljenim Mihom in človekomrznim Ivanom. Igralo se je vobče dobro. Z veseljem smo konstatirali, da se gđč. Šaričeva zna poglobiti tudi v vloge mladih knežen in jim zna dati naravne,

nepretirane finese v govoru in kretnjah. Sitnega dvorjanika je g. Peček dobro pogodil, a če bi malo tiše govoril, bi njegova igra še bolj ugajala. G. Povbe je v drugem dejanju svojo nervoznost, ko se pripravlja za govor in mu gre vse narobe, odigral z nitemo lastno, tupačamo groteskno komiko. Mlinarjeva uloga (g. Nučič) je to pot zahtevala zaradi kakovosti same precej patosa, zlasti v zadnjem dejanju; bil pa je mojstrski tudi drugače. Gđč. Marjanovič-Markova je igrala svojo ulogo z vso umetniško spretnostjo, kot smo tega vajeni že od prejšnjih predstav, vendar hvaležna ni ta uloga. Mnogo živahnosti in veselosti je povzročil »učiteljski pomočnik« (g. Daneš) s svojimi godci (Bratina, Leljak, Strniša). Izborni je zadel temperament mladega muzikanta, ki hoče postati kantor, regenschori, in bi se rad — oženil, nič ne de, če se pred ljudmi še bolj poniža. Vraževernica Klaskova (ga. Longhenova) je sinoči žela prav lepe uspehe. Prijeten je prizor, ko užene celo povodnika v kozji rog. G. Rasberger (g. Franc) vidno napreduje in bi bilo želeto, da v bodoče dobiva tudi daljše vloge. K ostalim krajšim ulogam ni za enkrat ničesar pripomniti.

Igra je vobče ugajala, morda pa bi jo še bolj doživljali, če bi jo igrali sami Čehi, je pač vzeta iz češkega življenja, ki ima tudi svoje posebnosti. Za take dolge narodne igrokaze bi bilo dobro dati tiskati tudi kratko vsebino, potem ne bi se slišale med občinstvom venomer opazke; tega pa ne razumem, kaj pa je to itd. Obisk je bil zelo povoljen, praznih je bilo le nekaj lož. Gđč. Marjanovič-Markovi in Šaričevi so bili darovani šopki.

pr Iz gledališke pisarne. Danes ob pol 8. zvečer se priredi »Akademija« z novim sporedom za abonement »C«. — Jutri, v sredo, dne 9. t. m., zvečer ob pol 8. se ponovi »Morale gospe Dulske« za abonement »A«.

pr G. prof. Francetu Kobalu. Vaše »dubovito« besedičenje v »S. N.« z dne 4. t. m. na moj naslov sem imel šele danes čas prečitati. Dovolite samo eno pripombo: Dejstvo je, da je bilo v prevodu »Morale gospe Dulske«, kot smo ga slišali raz oder pri primjeri, polno slovničnih napak. Teh nisem opazil samo jaz, ampak tudi drugi, ki sicer niso imeli za inštruktorja g. prof. Kobala. Kdo je te napake zagrešil, ali Vi, ali pa igralci, tega nisem mogel konstatirati

in tudi nisem konstatiral, ker nisem imel rokopisa prevoda pri rokah. Dalje sem si dovolil skromno vprašanje, ali ste dramo prevedli v slovenščino iz originala, ali pa iz nemščine. Boste pač že oprostili ta moj dvom. Vašo hrufacijo pa vljudno odklanjam. Škoda, da se niste naučili pri tolikoletnem žurnalističnem delovanju potrebne žurnalistične manire. Kar meni očitane, ste že menda sami zagrešili. Sicer pa, kdor pozna prof. Kobala kot literarnega kritika iz nekdanjih dni, si ga gotovo ne bo jemal za inštruktorja. Ivan Canakar vam je svoječlasno dovolj jasno in nedvoumno povedal svoje mnenje. Vek. Vrtovec.

pr »Slovenska Matica.« Seja Knjižnega odseka »Slovenske Matice« bo v četrtek dne 11. okt. ob 6. uri zvečer v društvenih prostorih.

Aprovizacija.

a Petrolej za obrtnike (C-karte). Na vsak prvi odrezek C-karte se dobi po 1 liter petroleja v sledečih trgovinah: Na štev. 1 do 34 pri g. Schifferju, Mestni trg. Na štev. 35 do 130 pri g. Severjevi, Sv. Jakoba trg. Na štev. 131 do 220 pri g. Sokliču, Pred konjušnico (Trnovo). Na štev. 221 do 250 pri g. Leskovicu-Medenu, Jurčičev trg. Na štev. 251 do 350 v konsumu, Zvezda. Na štev. 351 do 500 pri g. Zorcju, Dunajska cesta. — Ta petrolej se dobi le od 9. do 15. oktobra t. l.

a Petrolej za obrtnike (C-karte). Na vsak drugi odrezek C-karte se dobi po 1 liter petroleja v sledečih trgovinah: v I. okraju pri g. Jurmanu, Poljanska cesta; v II. okraju pri g. Trdini, Stari trg; v III. okraju v konsumu, Krakovski nasip; v IV. okraju pri g. Ješetju, Rimska cesta; v V. okraju pri g. Jeršetu, Sv. Petra cesta; v VI. okraju pri g. Mencingerju Tomažu, Resljeva cesta; v VII. okraju pri g. Zormanu, Spodnja Šiška; v VIII. okraju pri g. Štefanu Mencingerju, Martinova cesta; v IX. okraju pri g. Klemencju, Dolenjska cesta. — Ta petrolej se dobi le od 9. do 15. oktobra t. l.

a Meso na zelene izkaznice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo goveje meso po nižini cen v sredo, dne 9. t. m. in v četrtek, dne 10. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določeni je ta-le red: v sredo, dne 9. t. m. popoldne od 2. do pol 3. ure štev. 1 do 200, od pol 3. do 3. ure štev. 201 do 400, od 3. do pol 4. ure štev. 401 do 600, od pol 4. do 4. ure št. 601 do 800, od 4. do pol 5. ure štev. 801 do 1000, od pol 5. do 5. ure štev. 1001 do 1200, od 5. do pol 6. ure štev. 1201 do 1400, od pol 6. do 6. ure štev. 1401 do 1600. V četrtek, dne 10. t. m. dopoldne od 8. do pol 9. ure štev. 1601 do 1800, od pol 9. do 9. ure štev. 1801 do 2000, od 9. do pol 10. ure štev. 2001 do 2200, od pol 10. do 10. ure štev. 2201 do konca. Kiloqram stane 2 K 80 vin.

a Zeljnate glave za VI. okraj. Stranke VI. okraja prejmejo zeljnate glave na zelena nakazila za krompir v sredo, dne 10. t. m. v deški šoli na Ledini. Določeni je ta-le red: dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1 do 160, od 9. do 10. ure štev. 161 do 320, od 10. do 11. ure štev. 321 do 480, popoldne od pol 2. do pol 3. ure štev. 481 do 640, od pol 3. do pol 4. ure štev. 641 do 800, od pol 4. do pol 5. ure štev. 801 do 960, od pol 5. do pol 6. ure štev. 961 do konca. Stranke dobe lahko do 500 kg zeljnatih glav. Kiloqram stane 56 vinarjev. Stranke, ki žele več kot 500 kg zeljnatih glav, naj se prijavijo v uradu mesne aprovizacije na Poljanski cesti štev. 13, I. nadstropje, da se jim dostavi zelje na dom.

a Zabela na zelene izkaznice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo zabelo v sredo, dne 10. t. m., v četrtek, dne 11. t. m., v petek, dne 12. t. m. in v soboto, dne 13. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeni je ta-le red: V sredo, dne 10. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1 do 100, od 9. do 10. ure štev. 101 do 200, od 10. do 11. ure štev. 201 do 300, popoldne od pol 2. do pol 3. ure štev. 301 do 400, od pol 3. do pol 4. ure štev. 401 do 500, od pol 4. do pol 5. ure štev. 501 do 600, od pol 5. do pol 6. ure štev. 601 do 700. V četrtek, dne 11. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure štev. 701 do 800, od 9. do 10. ure štev. 801 do 900, od 10. do 11. ure štev. 901 do 1000, popoldne od pol 2. do pol 3. ure štev. 1001 do 1100, od pol 3. do pol 4. ure štev. 1101 do 1200, od pol 4. do pol 5. ure štev. 1201 do 1300, od pol 5. do pol 6. ure štev. 1301 do 1400. V petek, dne 12. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1401 do 1500, od 9. do 10. ure štev. 1501 do 1600, od 10. do 11. ure štev. 1601 do 1700, popoldne od pol 2. do pol 3. ure štev. 1701 do 1800, od pol 3. do pol 4. ure štev. 1801 do 1900, od pol 4. do pol 5. ure štev. 1901 do 2000, od pol 5. do pol 6. ure štev. 2001 do 2100. V soboto, dne 13. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure štev. 2101 do 2200, od 9. do 10. ure štev. 2201 do 2300, od 10. do 11. ure štev. 2301 do 2400, popoldne od pol 2. do pol 3. ure štev. 2401 do 2500, od pol 3. do pol 4. ure štev. 2501 do 2600, od pol 4. do pol 5. ure štev. 2601 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 10 dkg čiste masti in 10 dkg jedilnega loja, kar stane skupaj 5 kron. Poleg zelene nakaznice B, morajo prnesti s seboj stranke tudi nakazila za mast. Železničarji pridejo na vrsto kasneje.

Zgubila se je črna ročna torbica z manjšo vsoto denarja, ključ in drugimi stvarmi in nedeljo popoldne na Bregu. Pošten najditelj je naprošen, naj odda pri g. Mar. Nežič, Gosposka ulica štev. 3.

Večjo vsoto denarja je zgubila neka ženska od Ljubljane do Savej. Pošten najditelj je naprošen, naj odda proti dobri nagradi v župnišče na Ježici.

Na postaji Grobelno na Štajerskem se je izgubila denarnica, v kateri je bilo 800 do 900 kron denarja, potna legitimacija in druge listine. Pošten najditelj je naprošen, naj odda najdeno proti primerni odškodnini imetniku potne legitimacije.

Mihael Cimerman
trgovec in veleposeselnik
Berta Cimerman roj. Pristounik
poročena
Ljutomer-Celje, 6. oktobra 1918.

Voz za par konj je naprodaj
Naslov pove upravnitvo »Slovenca« pod štev. 3735.

Gostilna
se kupi, oziroma vzame v najem. Pojavila prosa g. TEREZIJA KORINIK, HOTEL »SLON«, LJUBLJANA. 3729

PRODA SE
črna moška in ženska obleka
nekaj sitona in perila
Naslov v upravnitvo »Slovenca« pod štev. 3732.

Večja trgovska hiša
je naprodaj v Kranju, pripravna za vsako obrt ali trgovino, na najboljšem prostoru. Proda se tudi dobro ohranjen
3733
landauer
Isče se
mehlovanja soba
za dve osebi, če mogoče s posebnim vvhodom. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod šifro »Novoporočena«

Oprava za 3 sobe
kuhinjo in predstobo SE PRODA. — Ljubljana, Erjavčeva cesta 4a, pritišče, levo — Istitom SE PRODA tudi moška
salonska obleka
Dve dobro ohranjeni 3728

zračni cevi
se prodasta za živila. Ogledati ju je mogoče: Miklošičeva cesta št. 9.

Zamenja se nežgana kava za fini špirit.
Naslov pri upravi lista pod štev. 3737.

Zajci:
francoski srebroci, čisti, 4 mesece stari, za 75 K naprodaj. Sv. Petra nasip 59/1 levo.
Stareja dobra

kuharica
zeli mesto pri samskem gospodu, v malo gospodinjstvo. Ponudbe se prosa na upravo pod »KUHARICA« št. 3738.

MESARJE
Isče »Deželno mesto za vnovčevanje živil v Ljubljani« s 1. novembra t. l. proti dobri plači in hrani. Pismene ponudbe z dokazili sposobnosti je poslati na urad: Ljubljana, Turjaški trg št. 1. Še bolje pa je, če se mesarji, ki želijo vstopiti v službo, zglašajo osebno v našem uradu.

Domača semena
suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke kupuje trgovina s semeni Sever & komp. preje PETER LASSNIK, LJUBLJANA, MARIJIN TRG. 2534

Kupi se hiša
pripravna za trgovino v Ljubljani. Vzamejo se tudi lokali ali večje skladišče v najem. Ponudbe pod: »TRGOVINA« 3626 na upravnitvo »Slovenca«.

Večje kmetijsko posestvo
v Ljubljani ali Ljubljanski okolici s kupi. Ponudbe na Upr. Slovenca po »Večje posestvo« 3635.
Prodajam v Novem mestu

hišo z vrtnom
št. 129 najvišjemu ponudniku. Ponudbe do 15. oktob. na Karol Paterni, Gornje Sušice 32, p. Toplice, Dolenjsko.

Tvrđka Karol Binder
stavbno mizarstvo v Ljubljani, Slomškova ulica št. 16, Isče
strojnika obenem kurjača
Istitom se išče k trem osebam
kuharica
Odda se

1—2 vagona žvepla 99%, 1 a, prah 38 K 98 palice 35
jedki kalij, salmiak 29 K in Anilinbarve, dostavljeno franko. Ponudbe pod HP. Ž. 3703.

na prodaj je
lepa vila
Pismene ponudbe na upravo Slovenca pod Lepa vila.

Organisti - cerkveniki
išče takojšnje službe. Naslov v upravi lista pod štev. 3740, ako znamka.

MATTONI-JEVA
BIESHÜBLSKA
KISLA VODA

Paramente
kakor mašna oblečila, pluviala, vela, plaščke za ministrante, cerkveno perilo, birete, kolarje, šmizete, kelibe, ciborije, monštrance, zvončke itd., križe, sobe v bogati izbiri po nizkih cenah ima v zalogi odvelek za paramente 2712
Jožefovega društva v Celovcu.

Glavberjevo in grenko soli
na cele vagone, dalje WERMUTH-prašek od 50 kg višje dobavija
JAN. WURZINGER-ja, nast., Ges. m. b. H., Gradec, Lagergasse 4.
Naslov za bizojavke: »Salia«, Gradec.

Krema za britje
najboljša kakovost, rabljiva brez vode. 1 porcelan. lonček K 7-50

Milo za britje
pristno, najboljše vrste 1 kos 3 K 1 kg K 34- — Pošilja proti naprejš. poslatvi denarja
M. JÜNKER, eksportna trgovina Zagreb 39, Petrinjska 3 III. Hrv.

Edina slovenska veletgovina
umetnega cvetja in pogrebnih potreščin

Anton Z. Finžgar
VARAŽDIN (HRVATSKO)
dobavlja samo na debelo: umetno cvetje, nagrobne vence, okraske, noge in tapete za rakve, tančice, mrtvaške čevlje i. t. d.
Svoji k svojim! :: Svoji k svojim!

Konjak
za oslabele vsled starosti, proti slabostim v želodcu in proti izgubi telesne moči je stari vinski konjak pravo-življenje. Pošilja dve poliliterki steklenici franko z zabojčkom vred za 60 K
BENEDIKT HERTL,
graščak na graščini GOLČIČ PRI KONJICAH, Štajersko. 3369

IsčEM za takoj dobro, skrbno in pošteno, če mogoče, že priletno 3713

gospodarico
na veliko posestvo in k številnim otrokom brez matere. Cenj. ponudbe na naslov: RUDOLF MAKAROVIC, Avče, Goriško.
4 težki konji
SO NAPRODAJ, KOŠENINA, Kolodvorska ulica 6. — Istitom SE SPREJMETA
2 klapca
s hrano. — Plača po dogovoru. 3698

Jugoslavanka
(starejša moč in strogo katoliška), bolniška streljavnica (dvakrat odlikovana)
išče mesta
k bolni dami ali gospodu, gre tudi k otrokom brez mame ali k gosp. duhovniku, je večja slovenskega in nemškega, za silo tudi italijanskega jezika v govoru in pisanju; zmožna tudi gospodinjstva in kuhinjo voditi. Naslov: Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 39, pritišče levo. — Osebno od 1. do pol 2. ure popoldne. 3691

POZOR! Proda se POZOR!
—: večja množina ::

jabolčnika
LJUBLJANA, ROŽNA ULICA 15.

Dva delavca
in
več deklet
SE SPREJME za delo v kartonažni tovarni I. BONAČ sin, LJUBLJANA.

Isče SE IZVEZBANA
blagajničarka
z dobrimi izpričevanji. Kje, pove upravnitvo »Slovenca« pod štev. 3693.

Viničar
se išče v dobro trajno službo za vinograd na Dolenjskem. Sposoben naj bo za umno obdelovanje vinograda s pripadajočim malim kmetijstvom ter večje pisanja. Viničar, zdrav in krepek z ženo ali do raslimi otroci, ki bi v vinogradu delali, ima prednost. Poleg plače in stanovanja dobi del kmetijskega pridelka. Priilka za viničarja po poklicu ali goričana, ki se hoče stalno naseliti. Ponudbe z natančno navedbo doseganih služb, spričevanji in podatki o družinskih razmerah na upravo tega lista pod »VINICAR BREG«.